EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 14.03.2006
KOM(2006) 113 lopullinen

2006/0036 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamista koskevan, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälisen sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamista koskevan, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälisen sopimuksen tekemisestä

(komission esittämät)

PERUSTELUT

1) EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perusteet ja tavoitteet**

Neuvosto antoi lokakuussa 1996 komissiolle valtuudet neuvotella monenvälisestä sopimuksesta silloisten ehdokasmaiden sekä Islannin ja Norjan kanssa. Neuvottelujen tavoitteena oli yhteisön ja sen naapurimaiden välisten markkinoiden avaaminen, jotta yhteisön ja sen ulkopuolisten maiden kesken voitaisiin luoda ”Euroopan yhteinen ilmailualue” (*European Common Aviation Area*, ECAA), jolla noudatetaan samoja periaatteita kuin yhteisön sisämarkkinoilla:

- markkinoiden täydellinen avaaminen markkinoille pääsyn, kapasiteetin ja hintojen osalta sekä sijoittautumisvapaus ilman kansallisuuslausekkeita (vastavuoroisuuden pohjalta),

- turvallisuutta, turvatoimia ja ilmaliikenteen hallintaa koskevien sääntöjen yhdenmukaistaminen yhteisön lainsäädännön kanssa.

Neuvottelut silloisten ehdokasmaiden kanssa lopetettiin vuonna 2002, koska kyseiset maat olivat juuri liittymässä EU:hun. Joulukuussa 2004 neuvotteluvaltuudet laajennettiin koskemaan Balkanin aluetta. Tämä oli tärkeä edistysaskel, ja se auttaa kyseisiä osapuolia lähentymään EU:hun tällä taloudellisesti keskeisellä alalla.

- **Yleistä**

Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Bulgaria, Kroatia, Euroopan yhteisö, Islanti, entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia, Norja, Serbia ja Montenegro, Romania ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikainen Kosovon-siviilioperaatio hyväksyivät monenvälisen sopimuksen tekstin viimeisellä neuvottelukierroksella 20. joulukuuta 2005.

Neuvottelujen tulos merkitsee huomattavaa ja arvokasta edistysaskelta. Lainsäädäntöä lähennetään ennen näkemättömän laajasti, sillä kaikki kahdeksan Länsi-Balkanin kumppanimaata eli ECAA-sopimuskumppania ovat hyväksyneet sen, että ne saattavat kansallisen ilmailulainsäädäntönsä täysin yhteisön ilmailulainsäädännön mukaiseksi. Yhdenmukaistamalla säännöt Euroopan tasolla voidaan luoda yhteiset, avoimet ja turvalliset lentoliikennemarkkinat, jotka voivat edistää muidenkin sektoreiden ja koko alueen kehitystä sekä kuluttajien että teollisuuden hyödyksi. Tämän edistysaskeleen ansiosta lentoliikenne voi vauhdittaa merkittävästi Euroopan poliittista ja taloudellista yhdentymistä.

- **Voimassa olevat säännökset**

Sopimus korvaa EU:n jäsenvaltioiden ja ECAA-sopimuskumppaneiden väliset lentoliikennesopimukset.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen ja tavoitteiden kanssa**

ECAA on nimenomaisesti suunniteltu avoimeksi kehykseksi, johon voivat liittyä

kaikki Euroopan maat, jotka haluavat integroitua täydellisesti eurooppalaiseen ilmailuperheeseen ja yhteisön naapuruuspolitiikkaan.

2) ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN KUULEMINEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

- **Asianomaisten osapuolten kuuleminen**

Kuulemismenettely, tärkeimmät kohderyhmät ja yleiskuvaus osallistujista

Erityiskomitea, toimialan neuvoa-antava foorumi. Toimiala: lentoliikenne. Vastaajat: jäsenvaltiot, lentoyhtiöt, lentoasemat ja niitä edustavat järjestöt.

Yhteenveto vastauksista ja siitä, miten ne on otettu huomioon

Sopimusta on tuettu yleisesti; politiikkaan ja lainsäädäntöön liittyvät ehdotukset on otettu huomioon neuvotteluissa ECAA-sopimuskumppaneiden kanssa.

- **Asiantuntija-avun käyttö**

Asianomaiset tieteenalat/erikoisalat

Lentoliikenne

Käytetty menetelmä

Kunkin Länsi-Balkanin kumppanimaan lentoliikennesektoria koskevat arviointikertomukset.

Pääasialliset järjestöt/asiantuntijat, joita on kuultu

Jäsenvaltioiden riippumattomat asiantuntijat.

Tiivistelmä saaduista ja huomioon otetuista lausunnoista

Vakavien riskien ja pysyvien haitallisten seurausten mahdollisuutta ei ole mainittu.

Markkinoiden avaamiseen liittyy lainsäädännön lähentäminen, eli ECAA-sopimuskumppanit panevat täytäntöön yhteisön ilmailulainsäädännön, jossa asetetaan erittäin korkeat vaatimukset mm. lentoturvallisuuden, turvatoimien, ympäristönsuojelun, kuluttajasuojan ja kilpailun alalla.

Asiantuntijaneuvojen saattaminen julkisesti saataville

Arviointikertomukset on asetettu jäsenvaltioiden ja asianomaisten osapuolten saataville.

- **Vaikutusten arviointi**

Länsi-Balkanin kumppanimaita varten perustetaan avustusohjelma, jolla autetaan niitä panemaan täytäntöön yhteisön ilmailulainsäädäntö.

Muita vaihtoehtoja ei ole pidetty asianmukaisina.

3) EHDOTUKSEN OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

- **Tiivistelmä ehdotetuista toimista**

Tekstiä on yksinkertaistettu huomattavasti verrattuna ensimmäiseen versioon, josta neuvoteltiin vuonna 1996 kymmenen ehdokasmaan kanssa. Esimerkiksi kilpailukysymyksiä käsitellään nyt vakautus- ja assosiaatioprosessin puitteissa.

ECAA-sopimuksen perustana on yhteinen ”monenvälinen perusteksti”, jota sovelletaan kaikkiin allekirjoittajiin. Tähän yhteiseen tekstiin liittyy joukko pöytäkirjoja, joissa otetaan huomioon kunkin ECAA-sopimukseen liittyvän maan erityistarpeet, kuten asianmukaiset siirtymäjärjestelyt. Sopimuksen liitteessä luetellaan yhteisön ilmailualan säädökset, joita sovelletaan Euroopan yhteisellä ilmailualueella.

- **Oikeusperusta**

EY:n perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohta ja 300 artiklan 2 ja 4 kohta.

- **Toissijaisuusperiaate**

Ehdotus kuuluu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Tämän vuoksi toissijaisuusperiaatetta ei sovelleta.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen seuraavista syistä:

ECAA-sopimus on monenvälinen ilmailusopimus, joka korvaa suurelta osin jäsenvaltioiden ja ECAA-sopimuskumppaneiden välillä tehdyt kahdenväliset lentoliikennesopimukset. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin tarvittaessa ottaa käyttöön suojatoimenpiteitä.

Sopimusta hallinnoi sopimuspuolten sekakomitea. Komitean on määrä kokoontua kerran tai kahdesti vuodessa.

- **Säädöslajin valinta**

Ehdotettu säädöslaji: kansainvälinen sopimus.

Neuvostoa pyydetään hyväksymään päätökset sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä sopimuksen tekemisestä.

4) VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON

Ehdotuksella ei ole vaikutusta yhteisön talousarvioon.

5) LISÄTIEDOT

- **Yksinkertaistaminen**

Ehdotuksella yksinkertaistetaan lainsäädäntöä.

Jäsenvaltioiden ja ECAA-sopimuskumppaneiden välillä tehdyt lukuisat kahdenväliset lentoliikennesopimukset korvataan suurelta osin yhdellä yhteisön sopimuksella.

- **Ehdotuksen yksityiskohtainen selitys**

Ehdotukset neuvoston päätöksiksi (1) Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamista koskevan, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälisen sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä (2) ECAA-sopimuksen tekemisestä.

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamista koskevan, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälisen sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja 4 kohdan kanssa,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[1],

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut eräiden Euroopan kolmansien maiden kanssa Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamisesta.

(2) Komissio on neuvotellut yhteisön puolesta Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamista koskevan monenvälisen sopimuksen Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian, Kroatian, Islannin, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation kanssa. Näissä neuvotteluissa se on noudattanut menettelyjä ja ohjeita, jotka on esitetty komission valtuuttamisesta aloittamaan ECAA-sopimusneuvottelut tehdyn neuvoston päätöksen liitteessä.

(3) Komission neuvottelema sopimus olisi allekirjoitettava ja sitä olisi sovellettava väliaikaisesti sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin,

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

1. Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö tai henkilöt, joilla on valtuudet allekirjoittaa yhteisön puolesta Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan

[1] EUVL C […], […], s. […].

kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälinen sopimus Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamisesta sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin.

2. Sopimusta sovelletaan sen voimaantuloon saakka väliaikaisesti siitä päivästä, jona sen allekirjoittavat yhteisö ja mitkä tahansa muut sopimuspuolet, jotka tekevät sopimuksen 29 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen, kuitenkin sillä edellytyksellä, että vähintään yksi näistä sopimuspuolista on assosioitunut osapuoli. Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan antamaan tällainen ilmoitus yhteisön puolesta.

3. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla

1. Komissio, jota avustavat jäsenvaltioiden edustajat, edustaa yhteisöä sopimuksen 18 artiklalla perustetussa sekakomiteassa.

2. Komissio vahvistaa sekakomitean päätöksiä koskevan yhteisön kannan.

Tehty Brysselissä […] päivänä […]kuuta […].

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

2006/0036 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamista koskevan, Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälisen sopimuksen tekemisestä

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen, 3 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 4 kohdan kanssa,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[2],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon[3],

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvosto valtuutti komission aloittamaan neuvottelut eräiden Euroopan kolmansien maiden kanssa Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamisesta.

(2) Komissio on neuvotellut yhteisön puolesta Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamista koskevan monenvälisen sopimuksen Albanian, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian, Kroatian, Islannin, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation kanssa. Näissä neuvotteluissa se on noudattanut menettelyjä ja ohjeita, jotka on esitetty komission valtuuttamisesta aloittamaan ECAA-sopimusneuvottelut tehdyn neuvoston päätöksen liitteessä.

(3) […kuun … päivänä …] tehdyn neuvoston päätöksen …/…/EY[4] mukaisesti sopimus allekirjoitettiin yhteisön puolesta [… päivänä …kuuta …] sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin.

(4) Sopimus olisi hyväksyttävä,

---

2 EUVL C […], […], s. […].
3 EUVL C […], […], s. […].
4 EUVL C […], […], s. […].

ON PÄÄTTÄNYT SEURAAVAA:

1 artikla

1. Hyväksytään yhteisön puolesta Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation monenvälinen sopimus Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA) perustamisesta.

2. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla

Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö, jolla on valtuudet antaa sopimuksen 29 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ilmoitus.

3 artikla

1. Komissio, jota avustavat jäsenvaltioiden edustajat, edustaa yhteisöä sopimuksen 18 artiklalla perustetussa sekakomiteassa.

2. Komissio vahvistaa sekakomitean päätöksiä koskevan yhteisön kannan.

Tehty Brysselissä […] päivänä […]kuuta […].

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja

LIITE

Albanian tasavallan, Bosnia ja Hertsegovinan, Bulgarian tasavallan, Kroatian tasavallan, Euroopan yhteisön, Islannin tasavallan, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Norjan kuningaskunnan, Serbia ja Montenegron, Romanian ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation[5]

monenvälinen sopimus

Euroopan yhteisen ilmailualueen perustamisesta

SOPIMUSPUOLET, jotka

TUNNUSTAVAT, että kansainvälinen siviili-ilmailu muodostaa yhtenäisen järjestelmän, ja haluavat luoda Euroopan yhteisen ilmailualueen (ECAA), jonka perustana ovat vastavuoroinen pääsy sopimuspuolten lentoliikennemarkkinoille ja sijoittautumisvapaus, joihin liittyvät yhtäläiset kilpailuedellytykset sekä samojen sääntöjen noudattaminen muun muassa turvallisuuden, turvatoimien, ilmaliikenteen hallinnan, työehtojen yhdenmukaistamisen ja ympäristön aloilla;

OTTAVAT HUOMIOON, että ECAA:ta koskevia sääntöjä on sovellettava monenvälisesti ECAA:n sisällä, minkä vuoksi on määriteltävä erityisiä sääntöjä tältä osin,

OVAT YHTÄ MIELTÄ SIITÄ, että ECAA:ta koskevien sääntöjen on aiheellista perustua Euroopan yhteisössä voimassa olevaan asiaa koskevaan lainsäädäntöön, kuten tämän sopimuksen liitteessä I on esitetty, sanotun kuitenkaan rajoittamatta EY:n perustamissopimuksen sääntöjen soveltamista;

TUNNUSTAVAT, että noudattamalla täydellisesti ECAA:n sääntöjä sopimuspuolet voivat saada ECAA:sta parhaan hyödyn, markkinoille pääsy mukaan luettuna;

PITÄVÄT MIELESSÄ, että ECAA:n sääntöjen täydellistä noudattamista, vapaa markkinoille pääsy mukaan luettuna, ei voida saavuttaa yhdellä kertaa, vaan se on toteutettava asteittaisena siirtymisenä, jota helpotetaan kestoltaan rajoitetuilla erityisjärjestelyillä;

KOROSTAVAT, että lentoliikenteen harjoittajien markkinoille pääsyä koskeviin sääntöihin ei saisi sisältyä kahdenvälisten lentoliikennesopimusten tai -järjestelyjen mukaisia vuorotiheyttä, kapasiteettia, lentoreittejä tai ilma-alustyyppejä koskevia rajoituksia tai muita vastaavia rajoituksia, ellei mahdollisissa siirtymäjärjestelyissä toisin määrätä, ja että lentoliikenteen harjoittajilta ei tulisi edellyttää kaupallisten sopimusten tai vastaavien järjestelyjen tekemistä markkinoille pääsyn ehtona;

KOROSTAVAT, että lentoliikenteen harjoittajilla olisi oltava syrjimättömät mahdollisuudet käyttää lentoliikenneinfrastruktuureja erityisesti silloin, kun tällaiset infrastruktuurit ovat rajallisia;

PITÄVÄT MIELESSÄ, että assosiaatiosopimuksissa määrätään perusperiaatteesta, jonka mukaan lentoliikennealan vastavuoroista markkinoille pääsyä koskevista edellytyksistä olisi tehtävä erityiset sopimukset, jotta voitaisiin varmistaa sopimuspuolten välisen liikenteen yhteensovitettu kehitys ja asteittainen vapauttaminen niiden molempien kaupallisten tarpeiden mukaisesti;

---

[5] Kesäkuun 10 päivänä 1999 annetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukaisesti.

PITÄVÄT MIELESSÄ, että kaikki assosioituneet osapuolet haluavat yhdenmukaistaa lentoliikennettä ja siihen liittyviä näkökohtia koskevan lainsäädäntönsä Euroopan yhteisön vastaavan lainsäädännön kanssa myös yhteisön lainsäädännön tulevan kehityksen osalta;

TUNNUSTAVAT teknisen avun merkityksen tässä suhteessa;

TUNNUSTAVAT, että yhteisön sekä Norjan ja Islannin välisiä suhteita on vastedeskin säädeltävä Euroopan talousalueesta tehdyllä sopimuksella;

HALUAVAT mahdollistaa Euroopan yhteisen ilmailualueen tulevan laajentamisen;

PALAUTTAVAT MIELIIN Euroopan yhteisön ja assosioituneiden osapuolten välillä käydyt neuvottelut sellaisten tiettyjä lentoliikenteen näkökohtia koskevien sopimusten tekemisestä, joilla Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja assosioituneiden osapuolten välillä tehdyt kahdenväliset lentoliikennesopimukset saatetaan Euroopan yhteisön oikeuden mukaisiksi,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

Tavoitteet ja periaatteet

1 artikla

1. Tämän sopimuksen tavoitteena on luoda Euroopan yhteinen ilmailualue, jäljempänä ’ECAA’. ECAA:n perusperiaatteita ovat vapaa markkinoillepääsy, sijoittautumisvapaus, yhtäläiset kilpailuedellytykset sekä yhteiset säännöt muun muassa turvallisuuden, turvatoimien, ilmaliikenteen hallinnan, sosiaalisten näkökohtien ja ympäristön aloilla. Tätä varten tällä sopimuksella vahvistetaan säännöt, joita sovelletaan sopimuspuolten välillä jäljempänä määritetyin ehdoin. Nämä säännöt sisältävät liitteessä I lueteltujen säädösten säännökset.

2. Tämän sopimuksen määräyksiä sovelletaan siltä osin kuin ne koskevat lentoliikennettä tai siihen liittyvää, liitteessä I mainittua asiaa.

3. Tämä sopimus koostuu seuraavista osista: artiklat, joissa esitetään ECAA:n yleinen toiminta (pääsopimus); liitteet, joista liite I sisältää Euroopan yhteisön säädökset, joita sovelletaan sopimuspuolten kesken pääsopimuksen puitteissa, ja pöytäkirjat, joista vähintään yhdessä vahvistetaan kunkin assosioituneen osapuolen osalta kyseiseen osapuoleen sovellettavat siirtymäjärjestelyt.

2 artikla

1. Tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

   a) ’sopimuksella’ pääsopimusta, pääsopimuksen liitteitä, liitteessä I lueteltuja säädöksiä sekä pääsopimuksen pöytäkirjoja;

   b) ’assosioituneella osapuolella’ Albanian tasavaltaa, Bosnia ja Hertsegovinaa, Bulgarian tasavaltaa, Kroatian tasavaltaa, entisen Jugoslavian tasavaltaa Makedoniaa, Romaniaa, Serbia ja Montenegroa ja mitä tahansa muuta valtiota tai yhteisöä, joka tulee tämän sopimuksen sopimuspuoleksi sen 32 artiklan mukaisesti;

c) assosioituneeksi osapuoleksi katsotaan myös UNMIK eli 10 päivänä kesäkuuta 1999 annetun YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 mukainen Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikainen Kosovon-siviilioperaatio;

d) ’sopimuspuolella’ Euroopan yhteisöä, assosioitunutta osapuolta, Norjaa ja Islantia;

e) ’ECAA-sopimuskumppanilla’ assosioitunutta osapuolta, Norjaa ja Islantia;

f) ’EY:n perustamissopimuksella’ Euroopan yhteisön perustamissopimusta;

g) ’ETA-sopimuksella’ 2 päivänä toukokuuta 1992 allekirjoitettua sopimusta Euroopan talousalueesta sekä siihen liittyviä pöytäkirjoja ja liitteitä; kyseisen sopimuksen sopimuspuolina ovat Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot sekä Islanti, Liechtenstein ja Norja;

h) ’assosiaatiosopimuksella’ kutakin Euroopan yhteisön tai Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä assosioituneen osapuolen välisestä assosiaatiosta tehtyä sopimusta;

i) ’ECAA:n lentoliikenteen harjoittajalla’ lentoliikenteen harjoittajaa, jolla on tämän sopimuksen ja liitteessä I lueteltujen asiaa koskevien säädösten mukainen toimilupa;

j) ’toimivaltaisella siviili-ilmailuviranomaisella’ valtiollista virastoa tai elintä, jolla on laillinen oikeus arvioida tuotteiden tai palvelujen tai lupakirjojen vaatimustenmukaisuutta, antaa niitä koskevat hyväksynnät ja valvoa niiden käyttöä tai myyntiä sopimuspuolen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella ja joka voi toteuttaa täytäntöönpanotoimia sen varmistamiseksi, että sen lainkäyttövaltaan kuuluvalla alueella markkinoidut tuotteet tai palvelut täyttävät lakisääteiset vaatimukset;

k) ’yleissopimuksella’ kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimusta, joka avattiin allekirjoituksille Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944, sekä sen muutoksia ja liitteitä;

l) ’SESAR-hankkeella’ yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan teknistä toteutusta, johon sisältyy uuden sukupolven ilmaliikenteen hallintajärjestelmien koordinoitu ja ajallisesti yhteensovitettu kehittäminen ja käyttöönotto;

m) ’ilmaliikenteen hallintaa koskevalla yleisellä toteutussuunnitelmalla’ SESAR-hankkeen lähtöpistettä;

n) ’EY:n jäsenvaltiolla’ Euroopan yhteisön jäsenvaltiota.

2. Käsitteiden ’maa’, ’kansallinen’, ’kansalaiset’ tai ’alue’ käyttö ei rajoita kunkin sopimuspuolen kansainvälisen oikeuden mukaista asemaa.

3 artikla

Tämän sopimuksen liitteessä I tai sekakomitean päätöksissä tarkoitetut taikka niihin sisältyvät säädökset sitovat sopimuspuolia, ja ne ovat osa tai ne on sisällytettävä osaksi sopimuspuolten sisäistä oikeusjärjestystä:

a) EY:n asetusta vastaava säädös on saatettava osaksi sopimuspuolten sisäistä oikeusjärjestystä;

b) EY:n direktiiviä vastaavan säädöksen osalta sopimuspuolten viranomaiset voivat valita täytäntöönpanon muodon ja menetelmän.

4 artikla

Sopimuspuolten on toteutettava kaikki aiheelliset yleiset tai erityiset toimenpiteet tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi, ja niiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

5 artikla

Tämän sopimuksen määräykset eivät vaikuta ETA-sopimuksen sopimuspuolten välisiin suhteisiin.

Syrjimättömyys

6 artikla

Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kielletty tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sopimuksessa olevien erityismääräysten soveltamista.

Sijoittautumisoikeus

7 artikla

Tämän sopimuksen soveltamisalalla ja sen ehtojen puitteissa ei saa rajoittaa EY:n jäsenvaltion tai ECAA-sopimuskumppanin kansalaisten sijoittautumisvapautta kyseisten osapuolten alueella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteessä I lueteltujen asiaa koskevien säädösten säännösten soveltamista. Sijoittautumisvapauteen kuuluu oikeus ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa itsenäistä ammattia sekä perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumismaan lainsäädännön mukaan koskevat sen omia kansalaisia. Tämä koskee myös EY:n jäsenvaltioiden tai ECAA-sopimuskumppaneiden alueelle sijoittuneiden kyseisten osapuolten kansalaisten vapautta perustaa toimistoja, sivuliikkeitä tai tytäryhtiöitä.

8 artikla

1. EY:n jäsenvaltion tai ECAA-sopimuskumppanin lainsäädännön mukaisesti muodostetut tai järjestetyt yhtiöt, joiden päätoimipaikka on ECAA-alueella, rinnastetaan tämän sopimuksen soveltamisalalla luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai ECAA-sopimuskumppaneiden kansalaisia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteessä I lueteltujen asiaa koskevien säädösten säännösten soveltamista.

2. ’Yhtiöillä’ tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuuskunnat mukaan luettuina, sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.

9 artikla

1. Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan määräyksiä ei sovelleta toimintaan, joka jonkin sopimuspuolen alueella liittyy jatkuvasti tai tilapäisesti julkisen vallan käyttöön.

2. Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklan määräykset ja niiden nojalla toteutetut toimenpiteet eivät rajoita niiden laeissa, asetuksissa tai hallinnollisissa määräyksissä olevien säännösten soveltamista, joiden mukaan ulkomaiden kansalaisiin sovelletaan erityiskohtelua yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.

10 artikla

1. Sopimuspuolet poistavat tämän sopimuksen soveltamisalalla laitteiden, tarvikkeiden, varaosien ja muiden välineiden siirtoja koskevat määrälliset rajoitukset ja vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet niiden laitteiden, tarvikkeiden, varaosien ja muiden välineiden osalta, joita ECAA:n lentoliikenteen harjoittajat tarvitsevat voidakseen jatkaa lentoliikennepalvelujen tarjoamista tämän sopimuksen mukaisin edellytyksin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta voimassa olevissa sopimuksissa olevien edullisempien määräysten soveltamista.

2. Tämä velvoite ei estä sopimuspuolia kieltämästä tai rajoittamasta tällaisia siirtoja, jos se on aiheellista yleisen järjestyksen tai turvallisuuden perusteella tai ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi taikka henkisen, teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Tällaiset kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai sopimuspuolten välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

Lentoturvallisuus

11 artikla

1. Sopimuspuolten on otettava käyttöön tarkoituksenmukaiset keinot varmistaakseen, että yhden sopimuspuolen rekisteröimä ilma-alus on toisen sopimuspuolen lentoasemille laskeutuessaan yleissopimuksen mukaisesti vahvistettujen kansainvälisten turvallisuusnormien mukainen ja että kyseisen toisen sopimuspuolen valtuutetut edustajat tekevät ilma-alukselle sen sisä- ja ulkopuolella asematasotarkastuksia, joissa tarkastetaan ilma-aluksen ja sen miehistön asiakirjojen voimassaolo sekä ilma-aluksen ja sen varusteiden kunto.

2. Sopimuspuoli voi milloin tahansa pyytää neuvottelujen aloittamista turvallisuusnormeista, joita jokin toinen sopimuspuoli ylläpitää muilla kuin tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen säädösten kattamilla aloilla.

3. Tämän sopimuksen ei voida katsoa miltään osin rajoittavan toimivaltaisen siviili-ilmailuviranomaisen valtuuksia toteuttaa asianmukaisia ja välittömiä toimenpiteitä, jos viranomainen toteaa, että jokin tuote tai palvelu:

   i. ei täytä vähimmäisvaatimuksia, jotka voidaan vahvistaa yleissopimuksen mukaisesti, tai

   ii. aiheuttaa vakavaa huolta – mikä on havaittu 1 kohdassa tarkoitetussa tarkastuksessa – siitä, että ilma-alus tai ilma-aluksen toiminta ei täytä yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia, tai

   iii. aiheuttaa vakavaa huolta siitä, että yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäisvaatimuksia ei ylläpidetä eikä hallinnoida riittävästi.

4. Kun toimivaltainen siviili-ilmailuviranomainen toteuttaa toimia 3 kohdan nojalla, sen on viipymättä ilmoitettava näistä toimista muiden sopimuspuolten toimivaltaisille siviili-ilmailuviranomaisille ja perusteltava ne.

5. Jos 4 kohdan soveltamiseksi toteutettuja toimenpiteitä ei lopeteta, vaikka niille ei enää ole perustetta, mikä tahansa sopimuspuoli voi antaa asian sekakomitean käsiteltäväksi.

6. Sopimuspuolten on ilmoitettava toisille sopimuspuolille kaikista kansallisen lainsäädännön muutoksista, jotka koskevat toimivaltaisen siviili-ilmailuviranomaisen asemaa.

Ilmailun turvaaminen

12 artikla

1. Siviili-ilmailun suojaamiseksi laittomilta teoilta sopimuspuolten on varmistettava, että kaikilla niiden alueella sijaitsevilla lentoasemilla sovelletaan tämän sopimuksen liitteeseen I sisältyviä ilmailun turvaamista koskevia yhteisiä perusvaatimuksia ja vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyjä.

2. Sopimuspuolten on annettava pyynnöstä toisilleen kaikkea tarvittavaa apua siviili-ilma-alusten kaappausten ja muiden sellaisten laittomien tekojen estämiseksi, jotka vaarantavat tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuspalvelujen turvallisuuden, sekä kaikkien muiden siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjumiseksi.

3. Kun tapahtuu siviili-ilma-aluksen kaappaus tai muu laiton teko, joka vaarantaa tällaisen ilma-aluksen, sen matkustajien ja miehistön, lentoasemien tai lennonvarmistuspalvelujen turvallisuuden, tai on olemassa tällaisen kaappauksen tai teon uhka, sopimuspuolten on autettava toisiaan helpottamalla tiedonvälitystä ja toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tavoitteena on tällaisen tapahtuman tai sen uhan nopea ja turvallinen ratkaiseminen tai poistaminen.

4. Euroopan komissio voi tehdä assosioituneille osapuolille tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitetun asiaa koskevan Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisia tarkastuksia, ja assosioituneita osapuolia voidaan pyytää osallistumaan Euroopan komission tekemiin tarkastuksiin muiden sopimuspuolten alueella.

Ilmaliikenteen hallinta

13 artikla

1. Sopimuspuolten on tehtävä yhteistyötä ilmaliikenteen hallinnan alalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan laajentamiseksi ECAA:n alueelle, jotta Euroopassa voidaan parantaa nykyisiä turvallisuusnormeja ja lentoliikennettä koskevien normien yleistä tehokkuutta sekä optimoida kapasiteetin käyttö ja minimoida viivästykset.

2. Helpottaakseen yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön soveltamista alueellaan

   – assosioituneiden osapuolten on kunkin oman toimivaltansa rajoissa toteutettava mahdollisimman pikaisesti tarpeelliset toimenpiteet ilmaliikenteen hallintaan liittyvien institutionaalisten rakenteidensa mukauttamiseksi yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan, erityisesti nimeämällä tai perustamalla asiaankuuluvat kansalliset valvontaelimet, jotka ovat ainakin toiminnallisesti riippumattomia ilmaliikenteen hallintapalvelujen tarjoajista;

   – Euroopan yhteisön on otettava assosioituneet osapuolet mukaan kaikkiin yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan liittyviin, lennonvarmistuspalveluja, ilmatilaa ja yhteentoimivuutta koskeviin toiminnallisiin aloitteisiin, erityisesti huomioimalla aikaisessa vaiheessa asianomaisten sopimuspuolten toimet toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamiseksi.

3. Euroopan yhteisö huolehtii siitä, että assosioituneet osapuolet voivat osallistua täysimittaisesti ilmaliikenteen hallintaa koskevan yleisen toteutussuunnitelman (ATM Master Plan) kehittämiseen ja sen toteuttamiseen koko SESAR-ohjelman ajan.

Kilpailu

14 artikla

1. Tämän sopimuksen soveltamisalalla sovelletaan liitteen III määräyksiä. Jos kahden tai useamman sopimuspuolen välillä tehtyihin muihin sopimuksiin, kuten assosiaatiosopimuksiin, sisältyy kilpailu- ja valtiontukisääntöjä, mainittuja sääntöjä sovelletaan kyseisten sopimuspuolten kesken.

2. Liitteen III määräyksiin ei sovelleta 15, 16 ja 17 artiklaa.

Täytäntöönpano

15 artikla

1. Kukin sopimuspuoli huolehtii siitä, että tästä sopimuksesta ja erityisesti liitteessä I mainituista säädöksistä johtuviin oikeuksiin voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

2. Tapauksissa, joilla voi olla vaikutuksia olemassa olevaan tai mahdolliseen lentoliikenteeseen, johon on tämän sopimuksen nojalla myönnettävä lupa, Euroopan yhteisön toimielimillä on toimivaltuudet, jotka on erityisesti annettu niille tämän sopimuksen liitteessä I tarkoitettujen tai lueteltujen säädösten säännöksillä.

3. Kaikki kysymykset, jotka koskevat Euroopan yhteisön toimielinten tämän sopimuksen ja erityisesti liitteessä I lueteltujen säädösten nojalla tekemien päätösten laillisuutta, kuuluvat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Tulkinta

16 artikla

1. Siltä osin kuin tämän sopimuksen määräykset ja liitteessä I lueteltujen säädösten säännökset ovat asiasisällöltään yhteneviä EY:n perustamissopimuksen vastaavien sääntöjen ja perustamissopimuksen nojalla annettujen säädösten kanssa, näitä määräyksiä ja säännöksiä tulkitaan niitä täytäntöön pantaessa ja sovellettaessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ja Euroopan komission ennen tämän sopimuksen allekirjoittamispäivää antamien asiaa koskevien tuomioiden ja päätösten mukaisesti. Tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen annettavat tuomiot ja päätökset annetaan muille sopimuspuolille tiedoksi. Jos jokin sopimuspuolista sitä pyytää, näiden myöhemmin annettavien tuomioiden ja päätösten vaikutukset selvitetään sekakomiteassa tämän sopimuksen asianmukaisen toteutumisen varmistamiseksi. Voimassa olevat tulkinnat annetaan ennen sopimuksen allekirjoituspäivää tiedoksi ECAA-sopimuskumppaneille. Päätösten, jotka sekakomitea tekee tämän menettelyn mukaisesti, on oltava Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisia.

2. Jos ECAA-sopimuskumppanin tuomioistuimen ratkaistavaksi annetussa asiassa tulee esille kysymys tämän sopimuksen, liitteessä I lueteltujen säädösten säännösten tai niiden nojalla annettujen ja asiasisällöltään EY:n perustamissopimuksen vastaavien sääntöjen sekä perustamissopimuksen nojalla annettujen säädösten kanssa yhtenevien säädösten tulkinnasta, kyseinen tuomioistuin pyytää, jos se katsoo sen olevan tarpeen päätöksen antamiseksi asiassa, liitteen IV mukaisesti Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta tekemään päätöksen tämän kysymyksen osalta. ECAA-sopimuskumppani voi liitteen IV mukaisesti tehdä päätöksen, jolla säädetään, missä määrin ja minkälaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen sen tuomioistuimet soveltavat tätä määräystä. Tällaisesta päätöksestä on ilmoitettava sopimuksen tallettajalle sekä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle. Tallettaja ilmoittaa asiasta muille sopimuspuolille.

3. Kun sopimuspuolen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, ei voi edellä olevan kohdan mukaisesti antaa kysymystä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen päätettäväksi, sopimuspuolen on toimitettava kyseisen tuomioistuimen tuomio sekakomitealle, joka pyrkii säilyttämään sopimuksen yhdenmukaisen tulkinnan. Jos sekakomitea ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön ja sopimuspuolen tuomioistuimen tuomion välinen ero on saatettu sen käsiteltäväksi, onnistunut säilyttämään sopimuksen yhdenmukaista tulkintaa, voidaan soveltaa 20 artiklassa määrättyjä menettelyjä.

Uusi lainsäädäntö

17 artikla

1. Tällä sopimuksella ei rajoiteta sopimuspuolten oikeutta antaa yksipuolisesti uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä liitteessä I mainitulla alalla, edellyttäen, että tämä tapahtuu syrjimättömyyden periaatetta ja tämän artiklan sekä 18 artiklan 4 kohdan määräyksiä noudattaen. Assosioituneet osapuolet voivat antaa tällaista lainsäädäntöä ainoastaan, jos se on tämän sopimuksen ja liitteessä I mainittujen säädösten mukaista.

2. Jos sopimuspuoli on antanut uutta lainsäädäntöä tai hyväksynyt muutoksen lainsäädäntöönsä, sen on ilmoitettava asiasta sekakomitean välityksellä muille sopimuspuolille viimeistään kuukauden kuluttua lainsäädännön antamisesta. Jos jokin sopimuspuoli sitä pyytää, sekakomitea järjestää tämän jälkeen kahden kuukauden kuluessa näkemysten vaihdon tällaisen uuden lainsäädännön tai muutoksen mahdollisista vaikutuksista sopimuksen asianmukaiseen toteutumiseen.

3. Sekakomitea joko:

   a) tekee päätöksen, jolla tarkistetaan tämän sopimuksen liitettä I siten, että siihen sisällytetään, tarvittaessa vastavuoroisuutta noudattaen, kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos, tai

   b) tekee päätöksen, jolla kyseinen uusi lainsäädäntö tai muutos katsotaan tämän sopimuksen mukaiseksi, tai

   c) päättää muista toimenpiteistä, joilla varmistetaan tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen.

4. Jos kyseinen lainsäädäntö on annettu tämän sopimuksen allekirjoittamisen ja sen voimaantulon välisenä aikana ja siitä on ilmoitettu muille sopimuspuolille, päivämääräksi, jolloin asia on annettu sekakomitean käsiteltäväksi, katsotaan se päivämäärä, jolloin ilmoitus on saatu. Sekakomitea voi tehdä päätöksensä aikaisintaan kuudenkymmenen päivän kuluttua tämän sopimuksen voimaantulosta.

Sekakomitea

18 artikla

1. Perustetaan sekakomitea, joka vastaa tämän sopimuksen hallinnoinnista ja huolehtii sen asianmukaisesta täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 15 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 21 ja 22 artiklan soveltamista. Tätä varten sekakomitea antaa suosituksia ja tekee päätöksiä tässä sopimuksessa määrätyissä asioissa. Sopimuspuolet panevat sekakomitean päätökset täytäntöön omien sääntöjensä mukaisesti.

2. Sekakomitea koostuu sopimuspuolten edustajista.

3. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti. Se voi kuitenkin päättää enemmistöäänestysmenettelyn soveltamisesta tietyissä erityiskysymyksissä.

4. Sopimuksen asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi sopimuspuolet vaihtavat tietoja muuan muassa uudesta lainsäädännöstä tai tehdyistä päätöksistä, jotka ovat tämän sopimuksen kannalta olennaisia, ja neuvottelevat sekakomiteassa, jos jokin sopimuspuoli pyytää neuvotteluja, myös sosiaalisista kysymyksistä.

5. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

6. Jokin ECAA-sopimuskumppani ja Euroopan yhteisö toimivat vuorotellen sekakomitean puheenjohtajana komitean työjärjestyksessä vahvistettavien yksityiskohtaisten määräysten mukaisesti.

7. Sekakomitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle vähintään kerran vuodessa tämän sopimuksen yleisen toteutumisen tarkastelua varten sekä jonkin sopimuspuolen pyynnöstä aina, kun olosuhteet sitä erityisesti edellyttävät. Sekakomitea seuraa jatkuvasti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön kehitystä. Tätä varten Euroopan yhteisö toimittaa ECAA-sopimuskumppaneille kaikki sopimuksen toteutumisen kannalta olennaiset Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot. Sekakomitean on toimittava kolmen kuukauden kuluessa sopimuksen yhdenmukaisen tulkinnan säilyttämiseksi.

8. Sekakomitea voi päättää perustaa työryhmiä avustamaan itseään tehtäviensä suorittamisessa.

19 artikla

1. Sekakomitean tekemä päätös sitoo sopimuspuolia. Jos sekakomitean tekemässä päätöksessä edellytetään sopimuspuolelta toimien toteuttamista, mainitun sopimuspuolen on toteutettava tarvittavat toimet ja ilmoitettava asiasta sekakomitealle.

2. Sekakomitean päätökset julkaistaan sopimuspuolten virallisissa lehdissä. Kussakin päätöksessä mainitaan päivämäärä, johon mennessä sopimuspuolten on pantava se täytäntöön, sekä muut taloudellisille toimijoille mahdollisesti merkitykselliset tiedot.

Riitojen ratkaiseminen

20 artikla

1. Sopimuspuoli voi antaa tämän sopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevan riidan sekakomitean käsiteltäväksi, lukuun ottamatta tapauksia, joita varten tässä sopimuksessa on määrätty erityisistä menettelyistä.

2. Kun riita on annettu sekakomitean käsiteltäväksi 1 kohdan mukaisesti, pidetään välittömästi neuvottelu riitapuolten välillä. Tapauksissa, joissa Euroopan yhteisö ei ole riitapuolena, jokin riidan osapuolista voi kutsua Euroopan yhteisön edustajan mukaan neuvotteluun. Riitapuolet voivat laatia ratkaisuehdotuksen, joka toimitetaan välittömästi sekakomitealle. Päätökset, jotka sekakomitea tekee tämän menettelyn mukaisesti, eivät vaikuta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

3. Jos sekakomitea ei kykene neljän kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, tekemään riitaa ratkaisevaa päätöstä, riitapuolet voivat antaa riidan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jonka päätös asiassa on lopullinen ja sitova. Yksityiskohtaiset säännöt riitojen antamisesta Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi määritetään liitteessä IV.

4. Jos sekakomitea ei tee päätöstä sen käsiteltäväksi annetusta asiasta neljän kuukauden kuluessa, sopimuspuolet voivat toteuttaa tämän sopimuksen 21 ja 22 artiklan mukaisesti aiheellisia suojatoimenpiteitä enintään kuuden kuukauden ajan. Tämän jälkeen kukin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen välittömästi. Sopimuspuoli ei voi toteuttaa suojatoimenpiteitä asiassa, joka on annettu tämän sopimuksen mukaisesti Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi, lukuun ottamatta 11 artiklan 3 kohdassa määriteltyjä tapauksia tai jos sopimuspuoli noudattaa liitteessä I lueteltujen yksittäisten säädösten mukaisia menettelyjä.

Suojatoimenpiteet

21 artikla

Suojatoimenpiteiden soveltamisala ja kesto on rajoitettava siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen tilanteen korjaamiseksi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 11 artiklan 3 kohdan soveltamista ja tämän sopimuksen pöytäkirjoissa mainittujen turvallisuus- ja turva-arviointien suorittamista. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä tämän sopimuksen toteutumiselle.

22 artikla

1. Sopimuspuolen tai EY:n jäsenvaltion, joka harkitsee suojatoimenpiteiden toteuttamista, on ilmoitettava asiasta sekakomitean välityksellä muille sopimuspuolille ja EY:n jäsenvaltioille sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

2. Sopimuspuolten tai EY:n jäsenvaltioiden on aloitettava välittömästi sekakomiteassa käytävät neuvottelut yleisesti hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi.

3. Asianomainen sopimuspuoli tai EY:n jäsenvaltio saa toteuttaa suojatoimenpiteitä vasta yhden kuukauden kuluttua 1 kohdan mukaisen ilmoituksen päivämäärästä, jollei 2 kohdan mukaista neuvottelumenettelyä ole saatu päätökseen ennen mainittua määräaikaa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 11 artiklan 3 kohdan soveltamista.

4. Asianomaisen sopimuspuolen tai EY:n jäsenvaltion on viipymättä ilmoitettava toteutetuista toimenpiteistä sekakomitealle sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

Tietojen luovuttaminen

23 artikla

Sopimuspuolten edustajien, valtuutettujen ja asiantuntijoiden sekä tämän sopimuksen nojalla toimivien virkamiesten ja muiden viranomaisten on vielä tehtäviensä päättymisen jälkeenkin pidettävä salassa sellaiset tiedot, joita koskee salassapitovelvollisuus, erityisesti tiedot yrityksistä, niiden liikesuhteista tai niiden kustannustekijöistä.

Kolmannet maat ja kansainväliset järjestöt

24 artikla

1. Jos jokin sopimuspuoli sitä pyytää, sopimuspuolet neuvottelevat 25 ja 26 artiklassa määrättyjä menettelytapoja noudattaen sekakomiteassa:

   a) kansainvälisissä järjestöissä käsiteltävistä lentoliikennettä koskevista kysymyksistä ja

   b) eri näkökohdista, jotka liittyvät sopimuspuolten ja kolmansien maiden välisten suhteiden mahdolliseen kehitykseen lentoliikenteen alalla, sekä tällä alalla tehtyjen kahden- tai monenvälisten sopimusten olennaisten osien toteutumisesta.

2. Neuvottelut järjestetään kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä ja kiireellisissä tapauksissa mahdollisimman pian.

25 artikla

1. Edellä 24 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen neuvottelujen tärkeimpänä tavoitteena on:

   a) määrittää yhdessä, aiheutuuko käsiteltävistä kysymyksistä yhteiseen etuun liittyviä ongelmia, ja

   b) tällaisten ongelmien luonteen mukaan:

   – pohtia yhdessä, olisiko tarpeen koordinoida sopimuspuolten toimia asianomaisissa kansainvälisissä järjestöissä, tai

   – pohtia yhdessä muita sopivia lähestymistapoja.

2. Sopimuspuolet toimittavat mahdollisimman pian toisilleen kaikki 1 kohdassa kuvattujen tavoitteiden saavuttamisen kannalta olennaiset tiedot.

26 artikla

Edellä 24 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen neuvottelujen päätavoitteena on tarkastella asiaan liittyviä kysymyksiä ja pohtia sopivia lähestymistapoja.

Siirtymäjärjestelyt

27 artikla

1. Pöytäkirjoissa I–VIII vahvistetaan siirtymäjärjestelyt ja vastaavat siirtymäkaudet, joita sovelletaan Euroopan yhteisön ja asianomaisen assosioituneen osapuolen välillä. Norjan tai Islannin ja assosioituneen osapuolen välillä sovelletaan samoja ehtoja kuin Euroopan yhteisön ja asianomaisen assosioituneen osapuolen välillä.

2. Siirtymäkausien aikana kahden assosioituneen osapuolen välisen lentoliikennejärjestelmän asiaa koskevat osatekijät määritetään sen pöytäkirjan mukaan, joka on kahdesta asiaa koskevasta pöytäkirjasta rajoittavampi.

3. Kunkin assosioituneen osapuolen asteittaista siirtymistä ECAA-sopimuksen täydelliseen soveltamiseen tarkastellaan arvioinneissa. Arvioinnit suorittaa Euroopan yhteisö yhteistyössä asianomaisen assosioituneen osapuolen kanssa. Kun assosioitunut osapuoli katsoo, että asiaa koskevassa pöytäkirjassa vahvistetut edellytykset siirtymäkauden päättymiselle on täytetty, se ilmoittaa Euroopan yhteisölle, että tämän olisi tehtävä asiasta arviointi.

4. Jos Euroopan yhteisö katsoo edellytysten täyttyvän, se ilmoittaa asiasta sekakomitealle ja tekee sen jälkeen päätöksen, jonka mukaan asianomainen assosioitunut osapuoli voi joko siirtyä seuraavaan siirtymäkauteen tai liittyä täysimääräisesti Euroopan yhteiseen ilmailualueeseen.

5. Jos Euroopan yhteisö katsoo, että edellytykset eivät täyty, se ilmoittaa asiasta sekakomitealle. Euroopan yhteisö antaa tällöin asianomaiselle assosioituneelle osapuolelle tarvittavia parannuksia koskevia suosituksia ja määrittää kohtuullisen määräajan parannusten täytäntöönpanoa varten. Ennen täytäntöönpanoajan päättymistä suoritetaan toinen arviointi ja tarvittaessa lisäarviointeja, joissa selvitetään, onko suositusten mukaiset parannukset pantu tehokkaasti ja tyydyttävästi täytäntöön.

Suhde kahdenvälisiin lentoliikennesopimuksiin ja -järjestelyihin

28 artikla

1. Tämän sopimuksen määräykset ovat ensisijaisia suhteessa assosioituneiden osapuolten ja Euroopan yhteisön, EY:n jäsenvaltioiden, Norjan tai Islannin välillä sekä assosioituneiden osapuolten välillä voimassa olevien kahdenvälisten lentoliikennesopimusten ja/tai -järjestelyjen asianomaisiin määräyksiin.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, sellaisia omistusta, liikenneoikeuksia, kapasiteettia, vuorotiheyttä, ilma-aluksen tyyppiä tai muuttamista, yhteistunnusten käyttöä ja hintoja koskevia määräyksiä, joista on sovittu assosioituneen osapuolen ja Euroopan yhteisön, EY:n jäsenvaltion, Norjan tai Islannin välillä tai kahden assosioituneen osapuolen välillä voimassa olevassa kahdenvälisessä lentoliikennesopimuksessa ja/tai -järjestelyssä, sovelletaan kyseisen sopimuksen tai järjestelyn sopimuspuolten välillä 27 artiklassa tarkoitettujen siirtymäkausien aikana, jos tällainen kahdenvälinen sopimus ja/tai järjestely

on asianomaisten lentoliikenteen harjoittajien toimintavapauden kannalta joustavampi kuin asianomaisen assosioituneen osapuolen osalta sovellettavan pöytäkirjan määräykset.

3. Assosioituneen osapuolen ja muun sopimuspuolen välinen riita siitä, ovatko asianomaisen assosioituneen osapuolen osalta sovellettavan pöytäkirjan vai kahdenvälisten sopimusten ja/tai järjestelyjen määräykset joustavampia ECAA-sopimuksen täydellistä soveltamista silmällä pitäen, ratkaistaan 20 artiklan määräysten mukaista riitojenratkaisumenettelyä soveltaen. Riidat, jotka koskevat keskenään ristiriidassa olevien pöytäkirjojen suhteen määrittämistä, ratkaistaan samalla tavalla.

Voimaantulo, uudelleentarkastelu, voimassaolon päättyminen ja muut määräykset

29 artikla
(Voimaantulo)

1. Allekirjoittajat ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen omien menettelyjensä mukaisesti. Ratifiointi- tai hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön (tallettaja) huostaan, mistä tallettaja ilmoittaa kaikille muille allekirjoittajille sekä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle.

2. Tämä sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona Euroopan yhteisö ja vähintään yksi assosioitunut osapuoli ovat tallettaneet ratifiointi- tai hyväksymiskirjansa. Niiden allekirjoittajien osalta, jotka ratifioivat tai hyväksyvät tämän sopimuksen kyseisen tallettamispäivän jälkeen, sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona kyseinen allekirjoittaja on tallettanut ratifiointi- tai hyväksymiskirjansa.

3. Sen estämättä, mitä 1 ja 2 kohdassa määrätään, kaksi tai useampaa sopimuspuolta, joihin on sisällyttävä Euroopan yhteisö ja vähintään yksi assosioitunut osapuoli, voivat päättää keskenään soveltavansa tätä sopimusta väliaikaisesti sen allekirjoituspäivästä ilmoittamalla siitä tallettajalle, joka ilmoittaa asiasta muille sopimuspuolille.

30 artikla
(Uudelleentarkastelu)

Tätä sopimusta tarkastellaan uudelleen, jos jokin sopimuspuoli sitä pyytää, ja joka tapauksessa viiden vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

31 artikla
(Voimassaolon päättyminen)

1. Kukin sopimuspuoli voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla asiasta tallettajalle, joka puolestaan ilmoittaa irtisanomisesta muille sopimuspuolille sekä Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle. Jos Euroopan yhteisö irtisanoo sopimuksen, sen voimassaolo päättyy vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen päivämäärästä. Jos sopimuksen sopimuspuoli irtisanoo sopimuksen, sen voimassaolo päättyy ainoastaan kyseisen sopimuspuolen osalta vuoden kuluttua irtisanomisilmoituksen päivämäärästä. Sopimuksen voimassaolon

päättymispäivänä harjoitettava lentoliikenne voi kuitenkin jatkua sen Kansainvälisen ilmakuljetusliiton (IATA) aikataulukauden loppuun, jonka aikana sopimuksen voimassaolo päättyy.

2. Sopimuspuolta, joka on liittynyt Euroopan unioniin, ei liittymispäivästä lähtien enää pidetä sopimuspuolena.

3. Tämän sopimuksen voimassaolo päättyy tai keskeytyy assosioituneen osapuolen osalta, jos kyseisen osapuolen assosiaatiosopimuksen voimassaolo päättyy tai keskeytyy.

32 artikla
(ECAA:n laajentaminen)

Euroopan yhteisö voi pyytää mitä tahansa valtiota tai yhteisöä, joka on valmis saattamaan lentoliikennettä ja siihen liittyviä näkökohtia koskevat säädöksensä yhdenmukaisiksi Euroopan yhteisön oikeuden kanssa tai joka on vahvistanut tai vahvistaa läheistä taloudellista yhteistyötä koskevan kehyksen, kuten assosiaatiosopimuksen, liittymään ECAA-sopimukseen. Tätä varten sopimuspuolet muuttavat sopimusta tarvittavalla tavalla.

33 artikla
(Gibraltarin lentoasema)

1. Tämän sopimuksen soveltamisella Gibraltarin lentoasemaan ei katsota olevan vaikutusta Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudelliseen asemaan sen alueen suvereniteettia koskevassa riidassa, jolla tämä lentoasema sijaitsee.

2. Tätä sopimusta ei sovelleta Gibraltarin lentoasemaan, ennen kuin Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan ulkoministerien yhteisellä julkilausumalla 2 päivänä joulukuuta 1987 sovitut järjestelyt on otettu käyttöön.

34 artikla

Tämän sopimuksen liitteet ja pöytäkirjat ovat sen erottamaton osa.

35 artikla
(Kielet)

Tämä sopimus on laadittu Euroopan yhteisön ja muiden sopimuspuolten virallisilla kielillä yhtenä kappaleena, jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen.

TÄMÄN VAKUUDEKSI asianmukaisesti valtuutetut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

LIITE I: Siviili-ilmailuun sovellettavat säännöt

Seuraavien säädösten ”*sovellettavia säännöksiä*” sovelletaan pääsopimuksen ja horisontaalisia mukautuksia koskevan liitteen II mukaisesti, jollei tässä liitteessä tai sen jälkeisissä pöytäkirjoissa I–VIII toisin mainita. Yksittäisiä säädöksiä koskevat erityiset mukautukset on tarvittaessa mainittu niiden jäljessä.

A. Markkinoille pääsy ja siihen liittyvät kysymykset

N:o 2407/92

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2407/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, yhteisön lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista

Sovellettavat säännökset: 1–18 artikla ja liite, lukuun ottamatta 13 artiklan 3 kohdassa olevaa viittausta EY:n perustamissopimuksen 226 artiklaan (entinen 169 artikla)

N:o 2408/92

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2408/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille

sellaisena kuin se on muutettuna tai mukautettuna

- Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehdyn asiakirjan 29 artiklalla

- ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamisesta 21 päivänä maaliskuuta 1994 tehdyllä ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94

- Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan 20 artiklalla

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla ja liitteet I, II ja III

N:o 2409/92

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2409/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksuista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla

N:o 95/93

Neuvoston asetus (ETY) N:o 95/93, annettu 18 päivänä tammikuuta 1993, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 894/2002, annettu 27 päivänä toukokuuta 2002, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1554/2003, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2003, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 793/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla ja 14 a artiklan 2 kohta

Sovellettaessa 12 artiklan 2 kohtaa tarkoitetaan ilmaisulla ’komissio’ ilmaisua ’sekakomitea’.

N:o 96/67

Neuvoston direktiivi 96/67/EY, annettu 15 päivänä lokakuuta 1996, pääsystä maahuolinnan markkinoille yhteisön lentoasemilla

Sovellettavat säännökset: 1–25 artikla ja liite

Sovellettaessa 10 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ’jäsenvaltiot’ ilmaisua ’EY:n jäsenvaltiot’.

Sovellettaessa 20 artiklan 2 kohtaa tarkoitetaan ilmaisulla ’komissio’ ilmaisua ’sekakomitea’.

N:o 785/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 785/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, lentoliikenteen harjoittajia ja ilma-alusten käyttäjiä koskevista vakuutusvaatimuksista

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla ja 10 artiklan 2 kohta

B. Ilmaliikenteen hallinta

N:o 549/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puiteasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, 6 artikla ja 9–14 artikla

N:o 550/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalvelujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla, liitteet I ja II

N:o 551/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä (ilmatila-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla

N:o 552/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmaliikenteen hallintaverkon yhteentoimivuudesta (yhteentoimivuusasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla, liitteet I–V

C. Lentoturvallisuus

N:o 3922/91

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3922/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- komission asetus (EY) N:o 2176/96, annettu 13 päivänä marraskuuta 1996, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen
- komission asetus (EY) N:o 1069/1999, annettu 25 päivänä toukokuuta 1999, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen
- komission asetus (EY) N:o 2871/2000, annettu 28 päivänä joulukuuta 2000, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 ja 12–13 artikla, lukuun ottamatta 4 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 2 kohdan toista virkettä, sekä liitteet I–III

Sovellettaessa 12 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ’jäsenvaltiot’ ilmaisua ’EY:n jäsenvaltiot’.

N:o 94/56

Neuvoston direktiivi 94/56/EY, annettu 21 päivänä marraskuuta 1994, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnan perusperiaatteista

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla

Sovellettaessa 9 ja 12 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ’komissio’ ilmaisua ’kaikki muut ECAA:n sopimuspuolet’.

N:o 1592/2002

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1643/2003, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2003, yhteisistä säännöistä siviili-ilmailun alalla ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 1592/2002 muuttamisesta

- komission asetus (EY) N:o 1701/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1592/2002 6 artiklan muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–57 artikla, liitteet I ja II

N:o 2003/42

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2003, poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I ja II

N:o 1702/2003

Komission asetus (EY) N:o 1702/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, ilma-alusten ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristöhyväksyntää sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden hyväksyntää koskevista täytäntöönpanosäännöistä

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

- komission asetus (EY) N:o 381/2005, annettu 7 päivänä maaliskuuta 2005, ilma-alusten ja ilmailualan tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuutta ja ympäristöhyväksyntää

sekä suunnittelu- ja tuotanto-organisaatioiden hyväksyntää koskevista täytäntöönpanosäännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 1702/2003 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla ja liite. Sekakomitea määrittää siirtymäkaudet, joihin tässä asetuksessa viitataan.

N:o 2042/2003

Komission asetus (EY) N:o 2042/2003, annettu 20 päivänä marraskuuta 2003, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja näihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet I–IV

N:o 104/2004

Komission asetus (EY) N:o 104/2004, annettu 22 päivänä tammikuuta 2004, Euroopan lentoturvallisuusviraston valituslautakunnan organisaatiota ja kokoonpanoa koskevista säännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–7 artikla ja liite

N:o 488/2005

Komission asetus (EY) N:o 488/2005, annettu 21 päivänä maaliskuuta 2005, Euroopan lentoturvallisuusviraston perimistä maksuista ja palkkioista

D. Ilmailun turvaaminen

N:o 2320/2002

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2320/2002, annettu 16 päivänä joulukuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 849/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, yhteisistä siviili-ilmailun turvaamista koskevista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 2320/2002 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla ja liite

N:o 622/2003

Komission asetus (EY) N:o 622/2003, annettu 4 päivänä huhtikuuta 2003, toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- komission asetus (EY) N:o 68/2004, annettu 15 päivänä tammikuuta 2004, toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 622/2003 muuttamisesta

- komission asetus (EY) N:o 781/2005, annettu 24 päivänä toukokuuta 2005, toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 622/2003 muuttamisesta

- komission asetus (EY) N:o 857/2005, annettu 6 päivänä kesäkuuta 2005, toimenpiteistä ilmailun turvaamista koskevien yhteisten perusvaatimusten täytäntöönpanemiseksi annetun asetuksen (EY) N:o 622/2003 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla ja liite

N:o 1217/2003

Komission asetus (EY) N:o 1217/2003, annettu 4 päivänä heinäkuuta 2003, kansallisia siviili-ilmailun turvaamisen laadunvalvontaohjelmia koskevista yhteisistä vaatimuksista

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I ja II

N:o 1486/2003

Komission asetus (EY) N:o 1486/2003, annettu 22 päivänä elokuuta 2003, siviili-ilmailun turvaamisen alalla suoritettavissa komission tarkastuksissa noudatettavista menettelyistä

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla

N:o 1138/2004

Komission asetus (EY) N:o 1138/2004, annettu 21 päivänä kesäkuuta 2004, lentoasemien turvavalvottujen alueiden kriittisten osien yhteisestä määritelmästä

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

E. Ympäristö

N:o 89/629

Neuvoston direktiivi 89/629/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1989, siviilikäytössä olevien ääntä hitaammin lentävien suihkukoneiden aiheuttaman melun rajoittamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

N:o 92/14

Neuvoston direktiivi 92/14/ETY, annettu 2 päivänä maaliskuuta 1992, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- neuvoston direktiivi 98/20/EY, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1998, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen

II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun direktiivin 92/14/ETY muuttamisesta

- komission direktiivi 1999/28/EY, annettu 21 päivänä huhtikuuta 1999, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16 (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

- komission asetus (EY) N:o 991/2001, annettu 21 päivänä toukokuuta 2001, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteen 16 (toinen painos 1988) niteessä I olevan II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikennöimisen rajoittamisesta annetun neuvoston direktiivin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla ja liite

N:o 2002/30

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/30/EY, annettu 26 päivänä maaliskuuta 2002, meluun liittyvien toimintarajoitusten asettamista yhteisön lentoasemilla koskevien sääntöjen ja menettelyjen vahvistamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla, liitteet I ja II

N:o 2002/49

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioinnista ja hallinnasta

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla, liitteet I–IV

F. Sosiaaliset näkökohdat

N:o 89/391

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä

Sovellettavat säännökset: 1–16 ja 18–19 artikla

N:o 2003/88

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista

Sovellettavat säännökset: 1–19, 21–24 ja 26–29 artikla

N:o 2000/79

Neuvoston direktiivi 2000/79/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiehistöyhdistyksen (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen

(ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla

G. Kuluttajansuoja

N:o 90/314

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapaketeista, pakettilomista ja pakettikiertomatkoista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla

N:o 92/59

Neuvoston direktiivi 92/59/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1992, yleisestä tuoteturvallisuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla

N:o 93/13

Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla ja liite

Sovellettaessa 10 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla ’komissio’ ilmaisua ’kaikki muut ECAA:n sopimuspuolet’.

N:o 95/46

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–34 artikla

N:o 2027/97

Neuvoston asetus (EY) N:o 2027/97, annettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päivänä toukokuuta 2002, lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta onnettomuustapauksissa annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla

N:o 261/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä helmikuuta 2004, matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–17 artikla

H. Muut säädökset

N:o 2299/1989

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2299/1989, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

- neuvoston asetus (EY) N:o 3089/93, annettu 29 päivänä lokakuuta 1993, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta.

- neuvoston asetus (EY) N:o 323/1999, annettu 8 päivänä helmikuuta 1999, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–22 artikla ja liite

N:o 91/670

Neuvoston direktiivi 91/670/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, siviili-ilmailun tehtävien suorittamiseksi annettujen henkilöstön lupakirjojen vastavuoroisesta hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla ja liite

N:o 3925/91

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3925/91, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991, yhteisön sisäisen lentomatkan suorittavien henkilöiden käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin sekä yhteisön sisäisen merimatkan suorittavien henkilöiden matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten ja muodollisuuksien lakkauttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla

N:o 437/2003

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 437/2003, annettu 27 päivänä helmikuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

- komission asetus (EY) N:o 1358/2003, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 437/2003 täytäntöönpanosta sekä liitteiden I ja II muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I ja II

N:o 1358/2003

Komission asetus (EY) N:o 1358/2003, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2003, matkustajien, rahdin ja postin lentokuljetuksia koskevista tilastotiedoista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 437/2003 täytäntöönpanosta sekä liitteiden I ja II muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, liitteet I–III

N:o 2003/96

Neuvoston direktiivi 2003/96/EY, annettu 27 päivänä lokakuuta 2003, energiatuotteiden ja sähkön verotusta koskevan yhteisön kehyksen uudistamisesta

Sovellettavat säännökset: 14 artiklan 1 kohdan b alakohta ja 2 kohta

LIITE II: Horisontaaliset mukautukset

Sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten säännöksiä sovelletaan sopimuksen ja tämän liitteen mukaisesti, jollei liitteessä I muuta määrätä. Yksittäisiin säädöksiin tarvittavat mukautukset on mainittu liitteessä I.

1. SÄÄDÖSTEN JOHDANTO-OSAT

Lueteltujen säädösten johdanto-osia ei mukauteta tätä sopimusta varten. Ne ovat olennaisia siinä määrin kuin ne ovat tarpeen kyseisten säädösten säännösten tulkitsemiseksi ja soveltamiseksi oikein sopimuksen soveltamisalalla.

2. SÄÄDÖSTEN YKSITTÄISET ILMAISUT

Seuraavilla tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten ilmaisuilla tarkoitetaan tässä sopimuksessa seuraavaa:

a) ilmaisulla ’yhteisö’ ilmaisua ’Euroopan yhteinen ilmailualue’;

b) ilmaisuilla ’yhteisön oikeus’, ’yhteisön lainsäädäntö’, ’yhteisön säädökset’ ja ’EY:n perustamissopimus’ ilmaisua ’ECAA-sopimus’;

c) ilmaisulla ’yhteisön lentoasema’ ilmaisua ’Euroopan yhteisellä ilmailualueella sijaitsevat lentoasemat’,

d) ilmaisulla ’Euroopan yhteisöjen virallinen lehti’ ilmaisua ’sopimuspuolten viralliset lehdet’;

e) ilmaisulla ’yhteisön lentoliikenteen harjoittaja’ ilmaisua ’ECAA:n lentoliikenteen harjoittaja’.

3. VIITTAUKSET JÄSENVALTIOIHIN

Jos tämän sopimuksen liitteessä I luetelluissa säädöksissä viitataan ’jäsenvaltioon’ tai ’jäsenvaltioihin’, viittausten katsotaan tarkoittavan Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden lisäksi myös ECAA-sopimuskumppaneita, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.

4. EY:N KOMITEOITA JA ASSOSIOITUNEIDEN OSAPUOLTEN KUULEMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Euroopan komissio kuulee assosioituneiden osapuolten asiantuntijoita ja antaa näille mahdollisuuden esittää kantansa kaikissa tapauksissa, joissa luetelluissa säädöksissä säädetään, että Euroopan komission on kuultava Euroopan yhteisön komiteoita ja annettava näille mahdollisuus esittää kantansa ja lausuntonsa.

Kutakin kuulemista varten järjestetään yksi kokous, jonka puheenjohtajana toimii Euroopan komissio, ja kuuleminen tapahtuu sekakomiteassa Euroopan komission kutsusta

ennen Euroopan yhteisön asianomaisen komitean kuulemista. Euroopan komissio toimittaa vähintään kaksi viikkoa ennen kokousta kullekin assosioituneelle osapuolelle kaiken tarvittavan aineiston, jolleivät erityiset olosuhteet edellytä lyhyempää määräaikaa.

Assosioituneita osapuolia pyydetään toimittamaan näkökantansa Euroopan komissiolle. Euroopan komissio ottaa asianmukaisesti huomioon assosioituneiden osapuolten esittämät kannat.

Edellä olevat määräykset eivät koske tässä sopimuksessa määritettyjen kilpailusääntöjen soveltamista; kilpailusääntöjä sovellettaessa noudatetaan liitteessä IV vahvistettuja erityisiä kuulemismenettelyjä.

5. YHTEISTYÖ JA TIETOJEN VAIHTO

Jotta voitaisiin helpottaa sopimuspuolten toimivaltaisten viranomaisten asianmukaisten toimivaltuuksien käyttämistä, toimivaltaisten viranomaisten on pyynnöstä vaihdettava keskenään kaikki tiedot, joita tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen edellyttää.

6. VIITTAUS KIELIIN

Sopimuspuolilla on oikeus käyttää tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa menettelyissä kaikkia Euroopan yhteisön tai muiden sopimuspuolten virallisia kieliä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta liitteen IV soveltamista. Sopimuspuolet ovat kuitenkin tietoisia siitä, että englannin kieltä käyttämällä helpotetaan kyseisiä menettelyjä. Jos jossakin virallisessa asiakirjassa käytetään kieltä, joka ei ole Euroopan yhteisön virallinen kieli, sen kanssa on samanaikaisesti toimitettava asiakirjan käännös jollekin Euroopan yhteisön viralliselle kielelle; tällöin on otettava huomioon, mitä tämän kohdan edellisessä virkkeessä on sanottu. Jos jokin sopimuspuoli aikoo käyttää suullisessa menettelyssä kieltä, joka ei ole Euroopan yhteisön virallinen kieli, kyseisen sopimuspuolen on huolehdittava simultaanitulkkauksesta tämän kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetulle kielelle.

LIITE III: 14 artiklassa tarkoitetut kilpailu- ja valtiontukisäännöt

1 artikla – Valtion monopolit

Assosioituneet osapuolet mukauttavat asteittain kaikki valtion kaupalliset monopolit varmistaakseen, että siinä tämän sopimuksen pöytäkirjassa, joka sisältää kyseistä assosioitunutta osapuolta koskevat siirtymäjärjestelyt, tarkoitetun toisen siirtymäkauden loppuun mennessä tavaroiden hankinnan ja kaupan pitämisen edellytyksissä ei enää esiinny syrjintää sopimuspuolten kansalaisten välillä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi toteutetuista toimenpiteistä ilmoitetaan sekakomitealle.

2 artikla – Valtiontuki- ja kilpailulainsäädännön lähentäminen

1. Sopimuspuolet tunnustavat olevan tärkeää lähentää assosioituneen osapuolen voimassa olevaa valtiontuki- ja kilpailulainsäädäntöä Euroopan yhteisön vastaavaan lainsäädäntöön. Assosioitunut osapuoli pyrkii varmistamaan, että sen voimassa olevat ja tulevat valtiontukea ja kilpailua koskevat lait saatetaan asteittain yhdenmukaiseksi yhteisön säännöstön kanssa.

2. Lainsäädännön lähentäminen alkaa sopimuksen tullessa voimaan, ja se ulotetaan asteittain koskemaan kaikkia tässä liitteessä tarkoitettujen Euroopan yhteisön valtiontuki- ja kilpailusäännösten osia siinä tämän sopimuksen pöytäkirjassa, joka sisältää kyseistä assosioitunutta osapuolta koskevat siirtymäjärjestelyt, tarkoitetun toisen siirtymäkauden loppuun mennessä. Assosioitunut osapuoli määrittelee lisäksi yhteistyössä Euroopan komission kanssa yksityiskohtaiset säännöt lainsäädännön lähentämisen täytäntöönpanon ja toteutettavien lainvalvontatoimien seurantaa varten.

3 artikla – Kilpailusäännöt ja muut taloutta koskevat määräykset

1. Seuraavat käytännöt ovat yhteensopimattomia tämän sopimuksen moitteettoman toiminnan kanssa siltä osin kuin ne voivat vaikuttaa kahden tai useamman sopimuspuolen väliseen kauppaan:

   i) yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten väliset yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen,

   ii) yhden tai useamman yrityksen toimesta tapahtuva määräävän markkina-aseman väärinkäyttö sopimuspuolten koko alueella tai merkittävällä osalla sitä,

   iii) valtiontuet, jotka vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjä tuotteita.

2. Tämän artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan Euroopan yhteisössä sovellettavien kilpailusääntöjen, erityisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81, 82, 86 ja 87 artiklan, soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden sekä Euroopan yhteisön toimielinten käyttöön ottamien tulkintavälineiden perusteella.

3. Kukin assosioitunut osapuoli varmistaa, että tämän artiklan 1 kohdan i ja ii alakohdan täysimääräiseen soveltamiseen tarvittavat toimivaltuudet annetaan toiminnaltaan riippumattomalle julkiselle elimelle yksityisten ja julkisten sekä sellaisten yritysten osalta, joille on myönnetty erityisiä oikeuksia.

4. Assosioitunut osapuoli nimeää tai perustaa toiminnaltaan riippumattoman viranomaisen, jolla on tämän artiklan 1 kohdan iii alakohdan täysimääräisen soveltamiseen tarvittavat toimivaltuudet. Kyseisellä viranomaisella on oltava muun muassa toimivaltuudet hyväksyä valtiontukijärjestelmiä ja yksittäisiä tukiavustuksia tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti sekä määrätä sääntöjenvastaisesti myönnetty valtiontuki takaisinmaksettavaksi.

5. Kukin sopimuspuoli varmistaa avoimuuden valtiontukien alalla muun muassa antamalla vuosittain muille sopimuspuolille kertomuksen tai vastaavan, jossa noudatetaan valtiontukia koskevan Euroopan yhteisön katsauksen menetelmiä ja esitystapaa. Sopimuspuoli antaa toisen sopimuspuolen pyynnöstä tietoja yksittäisistä valtiontukitapauksista.

6. Assosioitunut osapuoli toteuttaa ennen 4 kohdassa tarkoitetun viranomaisen perustamista käyttöön otettujen tukijärjestelmien kattavan määrityksen ja lähentää kyseiset tukijärjestelmät tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen perusteiden mukaisesti.

7. a) Sovellettaessa 1 kohdan iii alakohdan määräyksiä sopimuspuolet sopivat, että siinä tämän sopimuksen pöytäkirjassa, joka sisältää kyseistä assosioitunutta osapuolta koskevat siirtymäjärjestelyt, tarkoitettujen siirtymäkausien aikana assosioituneen osapuolen myöntämien valtiontukien arvioinnissa otetaan huomioon, että assosioitunutta osapuolta pidetään samanlaisena alueena kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitetut Euroopan yhteisön alueet.

   b) Siinä tämän sopimuksen pöytäkirjassa, joka sisältää kyseistä assosioitunutta osapuolta koskevat siirtymäjärjestelyt, tarkoitetun ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä assosioitunut osapuoli esittää Euroopan yhteisöjen komissiolle BKT:tä henkeä kohti koskevat lukunsa NUTS II -tasolle yhdenmukaistettuina. Tämän jälkeen 4 kohdassa tarkoitettu viranomainen ja Euroopan komissio arvioivat yhdessä assosioituneen osapuolen alueiden tukikelpoisuuden ja niitä koskevat maksimaaliset tuki-intensiteetit laatiakseen alueellisen tukikartan asiaa koskevien Euroopan yhteisön suuntaviivojen perusteella.

8. Jos jokin sopimuspuoli katsoo, että tietty käytäntö on yhteensopimaton tämän artiklan 1 kohdan kanssa, se voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet neuvoteltuaan asiasta sekakomiteassa tai 30 työpäivän kuluttua siitä, kun se on pyytänyt näitä neuvotteluja.

9. Sopimuspuolet vaihtavat tietoja ammatillisen salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden sallimissa rajoissa.

LIITE IV: Asian saattaminen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi

1. Sopimuksen 16 artiklan liittyvät yleiset periaatteet

1. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamia menettelyjä, jotka koskevat ennakkoratkaisupyyntöjen tekemistä Euroopan yhteisössä, noudatetaan soveltuvin osin. Kun ennakkoratkaisu on annettu, sopimuspuolen tuomioistuin soveltaa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion mukaista tulkintaa.

2. Sopimuspuolilla on tämän sopimuksen soveltamisalalla samat oikeudet esittää huomautuksia Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle kuin EY:n jäsenvaltioilla.

2. Sopimuksen 16 artiklan mukaisen menettelyn soveltamisala ja menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt

1. Kun sopimuspuoli tekee 16 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen mukaisesti päätöksen siitä, missä määrin ja minkälaisia yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen asioita saatetaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäviksi, päätöksessä on säädettävä:

   a) että jokainen sopimuspuolen tuomioistuin, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ennakkoratkaisun kysymyksestä, joka on otettu esille ensin mainitun tuomioistuimen ratkaistavaksi annetussa asiassa ja koskee 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymyksestä on tehtävä päätös, jotta se voisi antaa tuomion, tai

   b) että jokainen sopimuspuolen tuomioistuin voi pyytää Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta antamaan ennakkoratkaisun kysymyksestä, joka on otettu esille ensin mainitussa tuomioistuimessa ja koskee 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun säädöksen pätevyyttä tai tulkintaa, jos kyseinen tuomioistuin katsoo, että kysymyksestä on tehtävä päätös, jotta se voisi antaa tuomion, tai

   c) molempien vaihtoehtojen yhdistelmästä.

2. Sopimuksen 16 artiklan 2 kohdan soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt rakennetaan periaatteille, jotka sisältyvät Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimintaa sääntéleviin oikeussäännöksiin, mukaan luettuina asiaa koskevat EY:n perustamissopimuksen määräykset sekä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöt, työjärjestys ja oikeuskäytäntö. Jos sopimuspuoli tekee päätöksen tämän määräyksen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, sen on otettava huomioon myös ne käytännön ohjeet, jotka Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on antanut Muistiossa kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä.

3. Sopimuksen 20 artiklan 3 kohdan mukainen asian käsiteltäväksi saattaminen

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin käsittelee riidat, jotka on saatettu sopimuksen 20 artiklan 3 kohdan mukaisesti sen käsiteltäviksi, samalla tavalla kuin riidat, jotka on saatettu EY:n perustamissopimuksen 239 artiklan mukaisesti sen käsiteltäviksi.

4. Asian saattaminen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi ja kielet

Sopimuspuolilla on oikeus käyttää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa menettelyissä kaikkia Euroopan yhteisön tai muiden sopimuspuolten virallisia kieliä. Virallisesta asiakirjasta on samanaikaisesti toimitettava käännös ranskan kielelle. Jos jokin sopimuspuoli aikoo käyttää suullisessa menettelyssä kieltä, joka ei ole Euroopan yhteisön virallinen kieli, kyseisen sopimuspuolen on huolehdittava simultaanitulkkauksesta tämän kohdan toisessa virkkeessä tarkoitetulle kielelle.

Pöytäkirja I

Euroopan yhteisön ja Albanian tasavallan väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Albanian tasavalta, jäljempänä ’Albania’, on täyttänyt kaikki 2 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun Albania on täyttänyt kaikki 2 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

2 artikla

Siirtymäkausiin liittyvät ehdot

(1) Albanian on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. oltava Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen täysjäsen ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), asetusta 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu onnettomuustapauksissa), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), asetusta 261/2004 (lennolle pääsyn epääminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja kansallinen sääntelyelin, perustettava ilmaliikennepalvelujen kansallinen valvontaelin, käynnistettävä ilmatilansa uudelleenjärjestely yhdeksi tai useammaksi toiminnalliseksi lohkoksi ja sovellettava ilmatilan joustavaa käyttöä;

v. ratifioitava yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

vi. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) Albanian on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Albaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Albaniassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla Albanian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä Albaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Albaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Albaniassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Albaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Albaniassa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Albanian velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Albanian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa Albania osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Albania voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Albaniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan Albanian asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Albaniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

Pöytäkirja II

Euroopan yhteisön ja Bosnia ja Hertsegovinan väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Bosnia ja Hertsegovina on täyttänyt kaikki 2 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun Bosnia ja Hertsegovina on täyttänyt kaikki 2 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

2 artikla

Siirtymäkausiin liittyvät ehdot

(1) Bosnia ja Hetsegovinan on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. oltava Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen täysjäsen ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), direktiiviä 96/67 (maahuolinta), asetusta 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu onnettomuustapauksissa), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), asetusta 261/2004 (lennolle pääsyn epääminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. ratifioitava yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

v. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) Bosnia ja Hetsegovinan on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja kansallinen sääntelyelin, perustettava ilmaliikennepalvelujen kansallinen valvontaelin, käynnistettävä ilmatilansa uudelleenjärjestely yhdeksi tai useammaksi toiminnalliseksi lohkoksi ja sovellettava ilmatilan joustavaa käyttöä;

ii. sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Bosnia ja Hertsegovinassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla Bosnia ja Hertsegovinan tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Bosnia ja Hertsegovinassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Bosnia ja Hertsegovinassa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Bosnia ja Hertsegovinan velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen

säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Bosnia ja Hertsegovinan tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa Bosnia ja Hertsegovina osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Bosnia ja Hertsegovina voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan Bosnia ja Hertsegovinan asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Bosnia ja Hertsegovinassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

Pöytäkirja III

Euroopan yhteisön ja Bulgarian tasavallan väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkausi

(1) Siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Bulgarian tasavalta, jäljempänä ’Bulgaria’, on täyttänyt kaikki 2 artiklassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla, ja enintään siihen asti, kun Bulgaria liittyy Euroopan yhteisön jäseneksi.

(2) Tässä sopimuksessa tai sen liitteissä olevat viittaukset ’toiseen siirtymäkauteen’ tarkoittavat Bulgarian tapauksessa tämän artiklan 1 kohdassa määrättyä siirtymäkautta.

2 artikla

Siirtymäkauteen liittyvät ehdot

Bulgarian on siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä tämän sopimuksen 3 artiklan mukaisesti.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Bulgariassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Bulgariassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Bulgariassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Bulgariassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä

edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Bulgariassa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Bulgarian velvollisuutta myöntää siirtymäkauden alusta alkaen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Bulgarian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Bulgaria voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(2) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Bulgariassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Bulgariassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

Pöytäkirja IV

Euroopan yhteisön ja Kroatian tasavallan väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Kroatian tasavalta, jäljempänä 'Kroatia', on täyttänyt kaikki 2 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun Kroatia on täyttänyt kaikki 2 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

2 artikla

Siirtymäkausiin liittyvät ehdot

(1) Kroatian on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. oltava Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen täysjäsen ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), direktiiviä 96/67 (maahuolinta), asetusta 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu onnettomuustapauksissa), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), asetusta 261/2004 (lennolle pääsyn epääminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja kansallinen sääntelyelin, perustettava ilmaliikennepalvelujen kansallinen valvontaelin, käynnistettävä ilmatilansa uudelleenjärjestely yhdeksi tai useammaksi toiminnalliseksi lohkoksi ja sovellettava ilmatilan joustavaa käyttöä;

v. ratifioitava yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

vi. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) Kroatian on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen ja toisen siirtymäkauden aikana yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Kroatiassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Kroatiassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Kroatiassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Kroatiassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Kroatiassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Kroatiassa sijaitsevaa paikkaa.

c) Toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla Kroatian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä Kroatiassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Kroatian velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai

niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Kroatian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa Kroatia osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Kroatia voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Kroatiassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan Kroatian asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Kroatiassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

6 artikla

Kroatian lausuma ECAA-sopimuksen voimaantulosta

Kroatia ilmaisee aikovansa harkita ECAA-sopimuksen sopivaa voimaantuloajankohtaa, koska Kroatia on pyytänyt lyhyellä aikavälillä (vaiheen I loppuun mennessä) toteutettavia ja asteittaisia siirtymäjärjestelyjä, jotka koskevat markkinoille pääsyä kapasiteetin osalta. Tämän johdosta ECAA-sopimuksen voimaantuloa voidaan joutua siirtämään sen ajan,

jonka Kroatia ehdottomasti tarvitsee voidakseen olla asemassa, jossa se voi täysimääräisesti täyttää kaikki ECAA-sopimuksesta ja tästä pöytäkirjasta johtuvat velvollisuutensa.

Pöytäkirja V

Euroopan yhteisön ja entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia on täyttänyt kaikki 2 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia on täyttänyt kaikki 2 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

2 artikla

Siirtymäkausiin liittyvät ehdot

(1) Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. oltava Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen täysjäsen ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), direktiiviä 96/67 (maahuolinta), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja kansallinen sääntelyelin, perustettava ilmaliikennepalvelujen kansallinen valvontaelin, käynnistettävä ilmatilansa uudelleenjärjestely yhdeksi tai useammaksi toiminnalliseksi lohkoksi ja sovellettava ilmatilan joustavaa käyttöä;

v. ratifioitava yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

vi. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien

valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) Entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla entinen Jugoslavian tasavallan Makedonian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Tiettyjen säädösten soveltaminen entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa

Sen estämättä, mitä tämän pöytäkirjan 2 artiklassa määrätään, entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian on tämän sopimuksen voimaantulosta alkaen

i. sovellettava käytännössä yleissopimusta eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

ii. valvottava, että entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat noudattavat käytännössä asetusta (EY) N:o 261/2004;

iii. irtisanottava entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian hallituksen ja Macedonian Airlines -yhtiön (MAT) välinen sopimus tai saatettava se yhteisön oikeuden mukaiseksi.

5 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

6 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että entisessä Jugoslavian tasavallassa Makedoniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

Pöytäkirja VI

Euroopan yhteisön ja Serbia ja Montenegron väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Serbia ja Montenegro on täyttänyt kaikki 2 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu asianomaisen Euroopan yhteisön viranomaisen tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun Serbia ja Montenegro on täyttänyt kaikki 2 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu asianomaisen Euroopan yhteisön viranomaisen tekemällä arvioinnilla.

2 artikla

Siirtymäkausiin liittyvät ehdot

(1) Serbia ja Montenegron on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. oltava Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen täysjäsen ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), direktiiviä 96/67 (maahuolinta), asetusta 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu onnettomuustapauksissa), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), asetusta 261/2004 (lennolle pääsyn epääminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja Serbia ja Montenegron sääntelyelin, perustettava Serbia ja Montenegron ilmaliikennepalvelujen valvontaelin, käynnistettävä Serbia ja Montenegron ilmatilan uudelleenjärjestely yhdeksi tai useammaksi toiminnalliseksi lohkoksi ja sovellettava ilmatilan joustavaa käyttöä;

v. ratifioitava yleissopimus eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

vi. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) Serbia ja Montenegron on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Serbia ja Montenegrossa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla Serbia ja Montenegron tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Serbia ja Montenegrossa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Serbia ja Montenegrossa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Serbia ja Montenegron velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Serbia ja Montenegron tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa Serbia ja Montenegro osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Serbia ja Montenegro voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan Serbia ja Montenegron asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Serbia ja Montenegrossa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

Pöytäkirja VII

Euroopan yhteisön ja Romanian väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

Siirtymäkausi

(1) Siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun Romania on täyttänyt kaikki 2 artiklassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Tässä sopimuksessa tai sen liitteissä olevat viittaukset ’toiseen siirtymäkauteen’ tarkoittavat Romanian tapauksessa tämän artiklan 1 kohdassa määrättyä siirtymäkautta.

2 artikla

Siirtymäkauteen liittyvät ehdot

Romanian on siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

3 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja Romaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Romaniassa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Romaniassa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. Romaniassa toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Romaniassa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta Romanian velvollisuutta myöntää siirtymäkauden alusta alkaen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat Romanian tai sen kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

4 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin Romania voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(2) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Romaniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

5 artikla

Ilmailun turvaaminen

Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että Romaniassa toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

6 artikla

Voimaantulo

ECAA-sopimus tulee Romanian osalta voimaan sen jälkeen, kun sopimus on ratifioitu Romanian oikeussäännösten mukaisesti. Voimaantuloajankohta vahvistetaan 29 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti.

Pöytäkirja VIII

Euroopan yhteisön ja Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation väliset siirtymäjärjestelyt

1 artikla

UNMIKin toimivaltuudet

Tämän pöytäkirjan määräykset eivät rajoita Yhdistyneiden Kansakuntien väliaikaisen Kosovon-siviilioperaation, jäljempänä 'UNMIK', toimivaltuuksia, jotka on määritelty YK:n turvallisuusneuvoston 10 päivänä kesäkuuta 1999 antamassa päätöslauselmassa 1244.

2 artikla

Siirtymäkaudet

(1) Ensimmäinen siirtymäkausi ulottuu tämän sopimuksen voimaantulosta siihen asti, kun UNMIK on täyttänyt kaikki 3 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

(2) Toinen siirtymäkausi ulottuu ensimmäisen siirtymäkauden päättymisestä siihen asti, kun UNMIK on täyttänyt kaikki 3 artiklan 2 kohdassa asetetut ehdot ja ehtojen täyttyminen on varmennettu Euroopan yhteisön tekemällä arvioinnilla.

3 artikla

Siirtymäkauteen liittyvät ehdot

(1) UNMIKin on ensimmäisen siirtymäkauden loppuun mennessä:

i. pantava täytäntöön Euroopan ilmailuviranomaisten yhteistyöelimen hyväksymät yhteiseurooppalaiset ilmailuvaatimukset (JAR-vaatimukset), sanotun kuitenkaan rajoittamatta sen kansainvälisen oikeuden mukaista erityisasemaa, ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki lentoturvallisuutta koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

ii. sovellettava ECAC:in asiakirjaa nro 30 ja pyrittävä panemaan täytäntöön kaikki ilmailun turvaamista koskevat säädökset tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iii. sovellettava asetusta 3925/91 (käsimatkatavaroihin ja kirjattuihin matkatavaroihin kohdistuvien tarkastusten lakkauttaminen), asetusta 2409/92 (lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksut), direktiiviä 94/56 (onnettomuuksien tutkinta), asetusta 2027/97 (lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuu

onnettomuustapauksissa), direktiiviä 2003/42 (poikkeamien ilmoittaminen), asetusta 261/2004 (lennolle pääsyn epääminen), direktiiviä 2000/79 (siviili-ilmailun työntekijöiden työaika) ja direktiiviä 2003/88 (työaika) tämän sopimuksen liitteen I mukaisesti;

iv. erotettava toisistaan ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja sääntelyelin ja perustettava tai nimettävä ilmaliikennepalvelujen valvontaelin;

v. sovellettava käytännössä yleissopimusta eräiden kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä (Montrealin yleissopimus);

vi. oltava edistynyt riittävästi johonkin tämän sopimuksen 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun sopimukseen tai tämän sopimuksen liitteeseen III sisältyvien valtiontuki- ja kilpailusääntöjen täytäntöönpanossa, sen mukaan, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan.

(2) UNMIKin on toisen siirtymäkauden loppuun mennessä sovellettava tätä sopimusta sekä kaikkia sen liitteessä I lueteltuja säädöksiä.

4 artikla

Siirtymäjärjestelyt

(1) Sen estämättä, mitä tämän sopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa määrätään:

a) ensimmäisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja UNMIKiltä toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia minkä tahansa Kosovossa sijaitsevan paikan ja minkä tahansa EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevan paikan välillä;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat eivät saa olla UNMIKin tai Kosovossa asuvien henkilöiden enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa eivätkä UNMIKiltä toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saa olla EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa;

b) toisen siirtymäkauden aikana:

i. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat ja UNMIKiltä toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa määrättyjä liikenneoikeuksia;

ii. yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia Kosovossa sijaitsevien paikkojen ja toisten assosioituneiden osapuolten alueella sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain EY:n jäsenvaltiossa sijaitsevaa paikkaa;

iii. UNMIKiltä toimiluvan saaneet lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää rajoittamattomia liikenneoikeuksia EY:n eri jäsenvaltioissa sijaitsevien paikkojen välillä, ja ne voivat vaihtaa ilma-alusta missä tahansa paikassa sillä edellytyksellä, että lento on osa yhteyttä, joka palvelee jotain Kosovossa sijaitsevaa paikkaa.

(2) Tässä artiklassa ’yhteisön lentoliikenteen harjoittajalla’ tarkoitetaan jossakin EY:n jäsenvaltiossa, Norjassa tai Islannissa toimiluvan saanutta lentoliikenteen harjoittajaa.

(3) Tämän sopimuksen 7 ja 8 artiklaa sovelletaan vasta toisen siirtymäkauden päätyttyä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta UNMIKin velvollisuutta myöntää ensimmäisen siirtymäkauden päättymisen jälkeen tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen säädösten mukaisesti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat EY:n jäsenvaltioiden tai niiden kansalaisten enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa, sekä yhteisön velvollisuutta myöntää vastaavasti liikennelupia lentoliikenteen harjoittajille, jotka ovat UNMIKin tai Kosovossa asuvien henkilöiden enemmistöomistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa.

5 artikla

Kansainväliset yleissopimukset ja sopimukset

Kun tämän sopimuksen liitteessä I luetelluissa säädöksissä säädetään velvollisuudesta liittyä kansainvälisten yleissopimusten tai sopimusten sopimuspuoleksi, on otettava huomioon UNMIKin kansainvälisen oikeuden mukainen erityisasema.

6 artikla

Lentoturvallisuus

(1) Ensimmäisen siirtymäkauden alussa UNMIK osallistuu tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston työhön.

(2) Toisen siirtymäkauden lopussa tämän sopimuksen 18 artiklalla perustettu sekakomitea määrittelee yksityiskohtaisesti, missä asemassa ja millä ehdoin UNMIK voi osallistua Euroopan lentoturvallisuusviraston toimintaan.

(3) Jos turvallisuudessa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että UNMIKiltä toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turvallisuusarviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.

7 artikla

Ilmailun turvaaminen

(1) Tämän sopimuksen liitteessä I lueteltujen ilmailun turvaamista koskevien säädösten luottamukselliset osat asetetaan UNMIKin asianomaisen viranomaisen saataville toisen siirtymäkauden alussa.

(2) Jos turvatoimissa havaitaan puutteita, Euroopan yhteisö voi toisen siirtymäkauden päättymiseen saakka vaatia, että UNMIKiltä toimiluvan saaneen lentoliikenteen harjoittajan lupa liikennöidä Euroopan yhteisöön suuntautuvilla, sieltä lähtevillä tai sen sisäisillä lentoreiteillä edellyttää erityistä turva-arviointia. Euroopan yhteisön on tehtävä tällainen arviointi nopeasti, jotta vältetään tarpeettomat viivytykset liikenneoikeuksien harjoittamisessa.